CORELAREA ROLULUI SEGMENTELOR BIFONEMATICE ŞI ORGANIZATORILOR TEXTUALI PENTRU REALIZAREA ETAPEI DE PREZENTARE A MESAJULUI ÎNTR-O COMUNICARE EFICIENTĂ

Marcel BÂLICI, Nadejda BÂLICI
Universitatea de Stat din Moldova
Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „N. Testemiţanu”
CZU: 81'373.42 *nadejda.balici@usmf.md*

Abordarea metodologică liant – sistem de conţinut/proces de învăţare. O metodă interesantă din perspectiva implicării utilizatorului în procesul de studiu este „Cinguain – ul din cotidian” despre care cercetătoarele O. Cosovan şi T. Cartaleanu au afirmat: „Esenţa exerciţiului se materializează într-un produs poetic de 5 rânduri. Sarcina celui care o compune este simplificată de faptul că poeziei nu i se cere ritm şi rimă; în schimb, în cinguain (\cvintet) autentic trebuie să respecte cu stricteţe structura cerută…” [1, p. 98].

Relativ la descrierea teoretică a structurii diftongilor ascendenţi şi descendenţi, se va face referire la *Enciclopedia limbii române,* care include următoarele afirmaţii: „În limba literară există 14 d.d. (diftongi descendenţi) ai, ăi, âi, ei, ii, oi, ui, au, ău, îu, eu, iu, ou, uu (cf. dai, răi, pâine, lei, ştii, noi, spui, dau, rău, râu, leu, ştiu, nou, continuu)” [3, p. 171].

Cu privire la diftongii ascendenţi, putem aprecia constatarea sursei bibliografice colective citate: „Există nouă diftongi ascendenţi: ia, ie, io, iu, ua, uă, ea, eo, oa” [3, p. 63).

Vocalele în hiat „Se înregistrează în interiorul cuvintelor – mai ales în neologisme (cere-ale, to-ast), dar şi în cuvinte din vechiul fond (a-ud, cā-uta) – şi în fonetica sintactică (a arăta, a avut)” [3, p. 251].

Pornind de la aserţiunile de ordin teoretic, este important să fie prezentate criteriile de includere a exemplelor în suportul didactic după diverse arealuri tematice. Relevant, din acest punct de vedere, este *Dicţionarul tematic ilustrat Locuinţa. Alimentaţia. Vestimentaţia*. de Elena Ungureanu, care circumscrie listele de lexeme din ariile tematice menţionate.

Tabelul 1

Lexeme cu segmente bifonematice din diverse arealuri tematice. Suport didactic

Segment – bifonemic	**Locuința**	**Alimentația**	**Vestimentația**
OA	Poartă, coloană, oală, broască, răzătoare, strecurătoare, toaster	Zglăvoacă, cuișoare, coacăză scorțișoară, bomboane	
Oa – în hiat	Culoar, balansoar,	Croasant, lavoar	Voal, fermoar,
EA	Streașină, vopsea, dușumea, podea, canapea, cearșaf, perdea, geam	Ceapă, ceafă, telemea, ceai, cafea, peltea, dulceață, acadea, peltea, măceașă	Bretea, căptușeală
Ie – în hiat	Galerie, gresie, palier, garsonieră, sufragerie, vestiar, sonerie, mobilier, șifonier, draperie, fructieră, noptieră	Hamsie, midie, sepie, scrumbie, stridie, roșie, salvie, stevie, vanilie, rodie, șampanie	Jantieră, jambieră, rochie, pălărie, butonieră, papion, butonieră
Ie – diftong	Baie, cuier, tigaie	Măruntaie, fleică, gutuie, lămâie, tăieței	
EE	Alee		
IA	Buiandrug, faianță, tencuială	Iaurt	
OI – în hiat	Foișor	Soia, boia	
UA – în hiat	Diluant		
IU – diftong	Lambriu, chiuvetă		
EU – în hiat	Linoleum		
EU	Antreu, șemineu, milieu	Antreu, sufleu	Jerseu
OU	Birou, platou, rețou	Rulou, macrou	Sacou, tricou, mantou
IO – în hiat	Bibliotecă	Bulion, ravioli, sturion, brioșă	
IO – diftong	Veioză	Busuioc, ciocolată, lichior	Ciorap, taior
IU - în hiat	Fotoliu	Merluciu	

Metoda „Cinguain cotidian” – variațiuni. Variaţiunea metodei descrise, din perspectiva abordării clasice, este relevantă din aspectul

interrelaţionării elementelor de fonetică şi lexic. În baza suportului didactic propus şi a metodei descrise „Cinguain" în arealul tematic cotidian, propunem următorul algoritm de realizare a proiectului de aplicare a metodei în strategia de studiu:

- Primul vers – un substantiv care va include o exemplificare pentru segmentele bifonematice din arealul tematic propus (de exemplu, Locuinţa – Lo-cu-in-ţa) vocale în hiat.
- Al doilea vers – va cuprinde două lexeme care includ vocale în hiat selectate de utilizator şi au rolul de a consolida cunoştinţele după principiul metodei bulgărelui de zăpadă; care se bazează pe principiul iteraţiei.
- Al treilea vers – va include elementul nou de abordare a temei şi vor fi prezentate trei lexeme care includ diftongi (aceeaşi sau diferiţi din arealul tematic propus).
- Al patrulea vers – va cuprinde patru adjective care determină unele dintre lexemele-exemplu, dar care sunt semnificative şi din perspectiva mesajului textului propus. Se vor citi îmbinările de cuvinte şi vor fi accentuate contextual în lecturarea textului.
- Al cincilea vers – va include un lexem cu caracter generalizator.

Astfel, abordarea didactică a foneticii *versus* comprehensiune şi prezentare în comunicare se va aborda din perspectiva sistemului de conţinut şi al procesului de apropriere a deprinderilor şi competenţelor utilizatorului.

Referinţe:

1. CARTALEANU, T., COSOVANU, O. *Formarea competenţelor profesionale prin dezvoltarea gândirii critice, produs în cadrul proiectului Consolidarea sistemului de pregătire profesională tehnică înRepublica Moldova (CONSEPT)*. Chişinău: Bons Offices, 2017, p. 98.
2. UNGUREANU, E. *Dicţionar tematic ilustrat*. Chişinău: ARC, 2015. 270 p. ISBN 978-9975-61-814-4.
3. *Enciclopedia limbii române.* Mioara AVRAM, Marius SALA. Bucureşti: Univers enciclopedic, 2001. ISBN 973-8240-53-0.